SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1791

av Filip Reinhag (S)

En svensk strategi för öar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en nationell strategi för Sveriges öar, med utgångspunkt i en platsbaserad utvecklingspolitik som beaktar öarnas särskilda geografiska, ekonomiska och sociala förutsättningar, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett av världens örikaste länder. Våra öar är viktiga för landets utveckling, näringsliv, besöksnäring, kulturarv, livsmedelsförsörjning och säkerhet. Trots detta saknas en sammanhållen nationell politik för öarnas utveckling. Frågor som rör transporter, bostäder, näringsliv, välfärd, energi och beredskap hanteras inom olika politikområden, utan ett samlat perspektiv på öarnas särskilda förutsättningar.

Att leva och verka på en ö innebär ofta särskilda strukturella utmaningar. Begränsade transportförbindelser, högre kostnader, små arbetsmarknader och varierande befolkningsunderlag påverkar möjligheterna att driva företag, rekrytera kompetens och upprätthålla samhällsservice. Samtidigt har öarna stora utvecklingsmöjligheter inom exempelvis besöksnäring, blå näringar, förnybar energi och hållbar resursanvändning.

SVESAM:s arbete med en mer sammanhållen och platsbaserad utvecklingspolitik ger viktiga utgångspunkter för en svensk ö-strategi. Politiken behöver i högre grad utgå från olika platsers faktiska förutsättningar, snarare än generella lösningar. För öarna

innebär det att statliga insatser, regelverk och finansieringssystem behöver ta hänsyn till geografiska avstånd, merkostnader, säsongsvariationer och lokala utvecklingsbehov. Det kräver också bättre samverkan mellan stat, regioner, kommuner, näringsliv och civilsamhälle.

Behovet av en nationell strategi förstärks av EU-kommissionens strategi för öar, som presenterades i juni 2026. EU lyfter där fram öarnas särskilda utmaningar och behov inom bland annat konnektivitet, konkurrenskraft, energi, klimat, demografi, livskvalitet och säkerhet. Strategin understryker betydelsen av att öarnas förutsättningar beaktas i politiken och att nationella insatser kompletterar de europeiska initiativen.

Sverige bör ta vara på denna utveckling och utforma en egen strategi som samlar och tydliggör statens ansvar för öarnas långsiktiga utveckling. Strategin bör tas fram i nära dialog med berörda öar och innehålla konkreta förslag för bättre tillgänglighet, fungerande samhällsservice, hållbara lokalsamhällen, stärkt näringsliv och ökad beredskap.

En nationell ö-strategi handlar ytterst om att skapa likvärdiga möjligheter att bo, arbeta och driva företag i hela Sverige, samtidigt som öarnas särskilda förutsättningar och utvecklingspotential tas till vara.

Filip Reinhag (S)